

DELAVNICA »TEMNE PLATI MENTORIRANJA« V OKVIRU LETNEGA SREČANJA DOKTORSKE ŠOLE UNIVERZE V LJUBLJANI

Delavnice sva se udeležili dr. Urška Slapšak in dr. Majda Pavlin. Na delavnici so bili prisotni tudi doktorski študenti in mentorji z različnih fakultet. Skupaj se nas je delavnice udeležilo okrog 20 oseb. Na delavnici smo se dotaknili različnih tematik, kjer so svoja mnenja, stališča in predloge predstavili tako mentorji, kot tudi doktorski študenti. Nekaj ključnih točk, ki smo se jih dotaknili:

- Kako se izogniti "temnim platem" doktorskega študija in mentoriranja? Ključna je priprava na mentorstvo že pred začetkom doktorskega študija, sama evalvacija procesa usposabljanja in sprotno reševanje problemov.
- Mentorji so izpostavili problem študentov, ki doktorat delajo ob delu, saj je komunikacija z njimi težja. Zaradi delovnih obveznosti so lahko tudi več mesecev neodzivni, zato je s strani mentorja pomembno razumevanje in stalna komunikacija, kljub študentovi odsotnosti ali celo neodzivnosti.
- Odnos mentor-študent; tako kot se razlikujejo mentorji, so razlike tudi med študenti. Niso vsi odkriti, nekateri so zadržani oziroma potrebujejo več časa, da komunikacija steče ali pa do tega sploh nikoli ne pride. Ključno je, da mentor in študent vzpostavita profesionalen odnos, na katerem bosta gradila in uspešno prišla do konca. Vedno je treba stremeti h konstruktivnim rešitvam in kar je še bolj pomembno, da se težave, ki se pojavijo, rešujejo sproti. Ljudje smo socialna bitja in z nekaterimi se bolje razumemo, kot z drugimi. Enako je pri "paketu" mentor-študent. Nismo vsi kompatibilni, ampak v takšnih situacijah je pomembna komunikacija in sprejemanje kompromisov.
- Tudi preveč prijateljski odnos z mentorjem lahko privede do nasprotnega učinka, saj v ključnih trenutnih študent vendarle rabi mentorja in ne prijatelja. Včasih se zgodi, da mentor enostavno ne želi napisati nekaj, kar bi bilo koristno za študenta, ali preprosto ne more iz osebnih razlogov oziroma ne ve, kako bi se zadeve lotil.
- Mentorji čutijo težave pri tem, kako sploh motivirati študente za odprt odnos, zato ni nujno, da se zadeve kljub pogovoru rešijo. Na odnosu je potrebno graditi ves čas doktorskega študija, ker imajo študenti tako vzpone in padce, poleg tega imajo tudi mentorji dobre in slabe dneve. Konflikt pa je včasih tudi možnost napredka, izboljšav, zato ni to nujno slabo. Ena zadeva, ki bi se nam je vsem navzočim zdela super, so neformalna druženja mentorjev in študentov, ki jih nekateri že prakticirajo.
- Pomembno pri mentoriranju je tudi, da se mentor "enako" posveti vsem študentom, in ne dala razlik med njimi oziroma sam presodi kdo potrebuje več njegove pomoči in kdo manj. Nekateri študenti so zelo samostojni in suvereni pri svojem delu, drugi potrebujejo več pomoči, nekatere pa je praktično potrebno voditi korak za korakom.
- Izpostavljen je bil problem pritiskov stroke, ki je opazen predvsem na področju medicine. Od specializanta se pogosto pričakuje, da bo poleg specializacije delal še doktorat, po

možnosti pa ima doma majhne otroke, kar pomeni, da na ta račun trpijo predvsem bližnji in lastno zdravje.

- Dotaknili smo se tudi problemov povezanih s tujimi študenti. Razen birokratskih težav nismo izpostavili nekih večjih težav. Načeloma so študenti, ki pridejo lepo sprejeti in se poskrbi za njih. Večji problem se pojavi pri tistih, ki pridejo kasneje zaradi različnih vzrokov oziroma hodijo v Slovenijo na krajše obiske, večinoma pa delajo v lastni državi.
- Ugotovili smo, da so doktorski študenti, ki niso mladi raziskovalci večkrat prikrajšani za kakšne obiske v tujini, izobraževanja, simpozije itd. Mladi raziskovalci imajo zagotovljena določena sredstva v ta namen, medtem, ko ostali ne in si morajo finančno pomoč priskrbeti. Razlike so odvisne tudi od same institucije oziroma se lahko razlikujejo tudi znotraj oddelkov. Na voljo so štipendije, včasih se lahko kakšno mobilnost izvede na račun nekaj denarja na projektu. Govorili smo o dodatnih virih financiranja, predvsem se nam je vsem zdel odličen predlog ene izmed mentoric, ki je izpostavila, da imajo pri njih na voljo nek fond ravno za primere študentov, ki nimajo zagotovljenih financ in jim je potem udeležba različnih izobraževanj, konferenc omogočena.
- Mentorji vse bolj opažajo, da študenti nočejo hodit na izmenjave, poletne šole, itd., bodisi zaradi strahu, dodatne obveznosti, ali pa jim preprosto ni do tega. Glede na to, da je znanost globalna, je to nuja, ki bi se je moral zavedati vsak doktorski študent. Ena konferenca na leto naj ne bi vzela preveč časa in je hkrati zelo koristna za mreženje in širjenje znanja ter razvoj novih idej.
- Velik problem mentorji čutijo tudi v nezainteresiranosti študentov, manjka jim samoiniciative. Nekatere študente je potrebno voditi skozi procese osamosvajanja, kar se včasih izkaže kot zelo dobro, včasih pa niti to ne pomaga.
- Pred samim začetkom naj se bodoči doktorski študent vpraša, zakaj bi sploh šel delat doktorat, kaj bo s tem pridobil in ali je res pripravljen nekaj časa nameniti raziskovanju? Je to samo zaradi naziva, se bo usposabljal zato, da bo imel službo ali je ključna želja po raziskovanju, ustvarjanju? Mogoče bi morali pred samim začetkom mentorji študentom povedati, kaj dejansko pričakujejo od njih, da si študent izkristalizira sliko in se šele nato tisti študent, ki bi še vedno čutil, da je željan in sposoben za raziskovalno delo, vpisal na določen doktorski program.
- Predlog usposabljanja za mentorje.

Pripravila Majda Pavlin